

# HABITATUL TRADIȚIONAL ROMÂNESC - LEAGĂN AL DEZVOLTĂRII DURABILE

Cristina CHIȚONU

Șef de lucrări arhitect, drd., Universitatea Transilvania Brașov, Facultatea de Construcții, e-mail: chitonucris@yahoo.com

**Abstract.** Romania by its folk tradition is a true open air museum, which still preserves, in most of the rural areas, living examples of the originality and perpetuity of the building techniques. If the principles of sustainability and sustainable development may be transmitted by tradition, then, their implementation will be faster, and the future generations will learn to preserve their history and at the same time enjoy a healthy and unpolluted environment.

**Key words:** rural life, household, porch, folk technique.

## 1. Mediul natural și antropologic

Spațiul în care coexistam, de veacuri și veacuri, acest pământ străbun, a imprimat românului o profundă înțelegere de viață și o anume permanență a trăirilor, care, în ciuda evoluției halucinante a civilizației actuale, conduc locuitorul către rădăcinile sale ancestrale de unde își extrage energia și dorința de viață. Modernitatea a invadat acest teritoriu, fiind aplaudată prin beneficiile aduse confortului și bunăstării materiale, lăsând însă prejudiciată latura spirituală și sufletească a individului.

Conceptul de dezvoltare durabilă este, fără doar și poate un concept modern, binevenit pentru situația crizei actuale de la nivel mondial, astfel răspunsul dat de arhitecți, crizei mediului, demonstrează interesul global în ceea ce privește geneza și dezvoltarea spațiului existențial construit.

Rădăcinile conceptului de dezvoltare durabilă își au originea în promovarea utilizării durabile a resurselor naturale. Regimurile juridice care vizează conservarea resurselor marine, viața sălbatică, protejarea habitatelor, protejarea moștenirii culturale și naturale, etc. au ca obiectiv protejarea resurselor mediului global și indică o acceptare largă la nivel internațional a utilizării durabile a resurselor naturale. Definițiile utilizării durabile sunt variate, dar reflectă conceptul de echitate între generații. În Convenția privind Biodiversitatea este menționat:

*„Utilizarea durabilă constă în utilizarea componentelor diversității biologice într-o manieră și cu o viteză care să nu conducă la declinul pe termen lung al resurselor biologice, menținând în consecință potențialul acestora de a îndeplini necesitățile și aspirațiile generațiilor prezente și viitoare.”*



Pentru a da speranță în viitor planetei noastre, va trebui ca fiecare națiune prin protecția și conservarea resurselor și mediului să cultive o politică prioritară pentru toate domeniile de activitate umană, chiar înaintea ridicării nivelului de trai, transformând-o, pentru fiecare individ (printr-o educație continuă) într-o adevărată religie, *natura nefiind o moștenire de la înaintași, ci un împrumut de la copii*. Întoarcerea la istoria și la tradiția populară românească poate fi o sursă de a reînvăța să trăim „ecologic”, de a înțelege ciclurile ancestrale ale naturii și de a ne folosi de acestea.

### 1.1. Dezechilibrele mediului reflectate în habitatul uman

Cu toate că și în România efectele schimbărilor climatice și-au făcut simțită prezența, starea sănătății populației, mai ales cea din mediul urban, este la cote minime, încă nu se conștientizează cauzele majore ale acestor posibile dezastre ecologice.

Astfel a fost identificată o încălzire semnificativă cu aproximativ 0,8°C în unele zone extra-carpătine. Raportat pe anotimpuri, cele mai importante schimbări se înregistrează iarna (ajungând la 1,9°C la stația București - Filaret). Cantitatea anuală de precipitații este în general în scădere.

În ultimii 10 ani a fost identificată o extindere spațială a suprafețelor afectate în diferite grade de secetă, iar în perioada 1980 - 2000 cantitatea medie de precipitații a fost sub limita inferioară pe tot teritoriul. Aceasta este un fenomen frecvent în România, precum și în alte țări din sud-estul Europei.

Cele mai multe perioade de secetă au afectat numai unele zone din teritoriul

țării și, de obicei, în aceeași perioadă, alte zone erau afectate de inundații. S-a întâmplat și ca seceta și inundațiile să apară pe același teritoriu, în același an. Zona cea mai sensibilă la secetă este sud-estul țării. În termeni de intensitate, suprafață și perioadă, seceta din 2000 a fost cea mai gravă din ultimii 100 de ani (Figura 1).

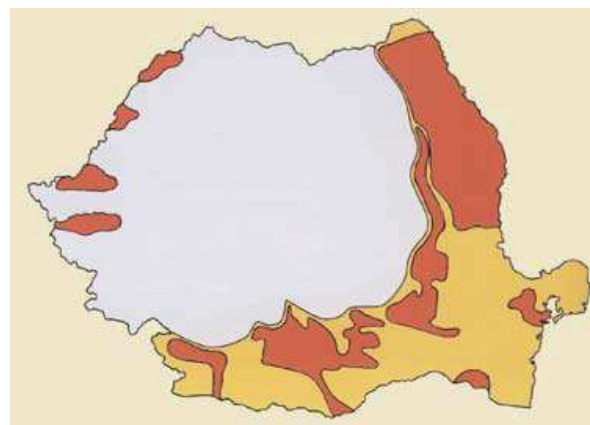


Fig. 1

■ Zone afectate de secetă ■ Zone afectate intens de secetă

Deteriorarea cadrului natural și - uneori - deopotrivă a mediului artificial are următoarele cauze: eroziunea; supraexploatarea resurselor biologice (defrișarea pădurilor, suprapășunatul, supraexploatarea faunei terestre, supraexploatarea resurselor oceanice); introducerea de noi specii în ecosistem; construirea de baraje și canale; poluarea.

Consecințele poluării atmosferei sunt uneori vizibile și imediate, altele se produc cu întârziere (cum este cazul distrugerii treptate, în anumite zone, a stratului de ozon). Pe măsura pătrunderii în atmosferă a unei cantități tot mai mari de raze ultraviolete, ca urmare a distrugerii păturii de ozon, crește numărul cazurilor de cancer al pielii și incidența cazurilor de cataractă. Aceeași cauză poate avea ca efect scăderea cantitativă și calitativă a producțiilor agricole.



Ploile acide cauzate de arderea minereurilor, cărbunilor și petrolului, conținând sulf, emanațiile de gaze de eșapament, smog-ul rezultat în urma eliminării de fum pe coșurile uzinelor sunt cauze care fac – de multe ori – ca aerul să devină irrespabil, dăunând sănătății viețuitoarelor și în general vieții pe pământ.

Subțierea stratului de ozon reprezintă un pericol pentru viață. Efectul de seră se datorează în primul rând bioxidului de carbon eliberat în atmosferă în urma tuturor proceselor de ardere, cea mai importantă cantitate provenind din generatoarele de energie pe bază de combustibili fosili, la care se adaugă motoarele cu ardere internă. Acumularea acestora în atmosferă și crearea de către acestea a unui adevărat "ecran" împiedică radiațiile infraroșii să "scape" în stratosferă, ele fiind reflectate din nou spre suprafața Pământului, determinând astfel o supraîncălzire a acestuia. Consecințele acestui fenomen se concretizează în modificări climatice care constau în: topirea gheții din calotele glaciare, ridicarea nivelului mărilor și oceanelor, inundarea unor suprafețe de uscat, modificarea zonelor climatice – cu deplasarea celor calde spre zone reci, care are ca rezultat schimbarea vegetației temperate într-una de tip mediteranean, modificarea tipului de agricultură, modificarea nivelului apelor freatice, schimbarea structurii pădurilor.

Factorii de mediu sunt determinanți principali în declanșarea și dezvoltarea majorității cancerelor. Întrucât, mediul are o influență mai puternică asupra riscului de manifestare a cancerului decât genele, rezultă că noi putem scădea riscul de cancer prin controlarea factorilor care țin de modul nostru de viață: dieta, fumatul, infecțiile, reducerea drastică a

poluării. Peste 50% din totalul cancerelor dezvoltate în populația umană ar putea fi prevenite dacă s-ar adopta un mod de viață controlat: excluderea obiceiului de a fuma și/sau de a consuma alcool, adoptarea unei diete sănătoase, activitate fizică susținută, menținerea greutății corporale la valorile normale, șederea prelungită în aer curat sub soare în condiții de siguranță.

Concentrarea și echilibrul eforturilor ecologice depind de condițiile locale, inclusiv resursele, politica și acțiunile individuale și de caracteristicile unice ale comunității. Concepția comunităților durabile a fost aplicată diferitelor aspecte, cum ar fi răspândirea urbana, redevoltarea terenurilor intravilane, dezvoltarea și creșterea economică, managementul ecosistemului, agricultura, biodiversitatea, clădirile ecologice, managementul acumulărilor de apă și prevenirea poluării.

### 1.2. Feed-back-ul tradiției

Studiile etnografice presupun o abordare holistă (de la *λοσ* – *holos* –, însemnând totalitate, întreg), adică ideea că niciuna dintre proprietățile unui sistem complex, fie el fizic, biologic ori social, nu poate fi înțeleasă și explicată pornindu-se de la părțile izolate ale sale, ci doar dacă se ia în considerare întregul acestor părți componente. Abordarea holistă presupune mai întâi o prezentare a contextului ecologic al unei societăți, a așezării geografice, a climatului, a vegetației și faunei, adică a ceea ce în antropologie se numește habitat. Astfel sunt introduse cunoștințele de botanică și zoologie ale culturii respective. Apoi sunt expuse elementele culturii materiale, adică metodele și mijloacele de asigurare a subzistenței, tehnologiile specifice, ceea ce se numește infrastructură și elementele



vieții economice, în contextul faptului că ele sunt determinate în mod esențial de condițiile de mediu prezentate mai înainte. Descrierea elementelor non-materiale ale culturii este precedată de o istorie a acesteia, în măsura în care ea poate fi reconstituită atât din datele culese la fața locului, cât și din ceea ce se știe din alte surse. Etosul este aspectul moral și estetic al unei culturi și reprezintă forța care determină toate aspectele comportamentului indivizilor din cultura respectivă, deoarece reunește valorile și ideile care le configurează motivația tuturor acțiunilor: „etosul unui popor este tonul, caracterul și calitatea vieții sale, stilul și dispoziția sa morală și estetică; este atitudinea sa față de sine și de lumea sa, așa cum se reflectă în modul său de viață”.

Principiile dezvoltate în prezent de curentul internațional „ecovillage”, se bazează pe integrarea unor resursele spirituale și naturale ale fiecărei comunității prin întoarcerea la habitatul tradițional sau prin crearea unui nou habitat în armonie cu natura.

Iată cum ideea de tradiție se poate îmbina în mod fericit cu dezvoltarea durabilă.

Nevoia de evadare din cotidian a omului modern, care fiind solicitat la maximum de stresul urban, caută refugiu temporar sau permanent în natură, capătă contururi din ce în ce mai accentuate.

Dacă, înainte omul de la sat a migrat către orașe, fiind avid de civilizație și modernizare, acum omul supercitadin, sătul de zgomot, poluare, viteza, își caută oaza de liniște, atât de necesară sănătății sale fizice și psihice. Viața la oraș este foarte strâns legată de factorii economici ai societății, impactul crizei actuale fiind resimțit la maxim: Lipsa locurilor de

muncă, sau remunerarea din ce în ce mai modestă, și evident, acestea „susținute” de binecunoscuta creștere a prețurilor. Dacă ne mai gândim și la criza energetică și de materii prime, este greu să găsim variante care să compenseze lipsurile. Criza economică este rezultatul unui complex de factori, care includ în principal: erori de politică monetară, distorsionarea stimulentele agenților economici și patologia politicii de reglementare financiar-bancară.

Viața la țară, în trecut, nu se raporta la dezvoltarea în ansamblu, a societății. Țăranul român, avea gospodăria sa, era în legătura permanentă cu locuitorii satului, având un domeniu de activitate propriu, folositor micii comunități din care făcea parte.

## 2. Habitat rural vis-à-vis de modernitatea ecologistă

### 2.1. Repere etnologice

Priviți la momentul actual un sat, sau o comună! Ce vedem? Evident: case... „căsoaie” de fapt! Multe construcții noi, supradimensionate, înghesuite una într-alta, fără o curte cu o suprafață minimă necesară recreerii, ce să mai sperăm și la grădini cu pomi sau zarzavat! Arhitectura, sau integrarea în peisaj nu o comentez. Ne-am mutat la țară, dar locuim tot la oraș, înghesuiți. Oare unde s-a pierdut, într-un timp atât de scurt, tradiția țăranului român, care făcuse din gospodăria sa, un spațiu bine organizat și optimizat nevoilor sale familiale?

Istoria pământului românesc, având dovada vechilor așezări, datate încă din paleolitic (Romanești, Băile Herculane, Cosava, Visag, Dubova), ne demonstrează că, în urma tuturor vicisitudinilor vremii și nenumăratelor



năvăliri și invazii, condițiile geografice, istorice și economice au permis continuarea permanentă a unei forme de viață stabilă legată intrinsec de păstrarea "vetrei satului".



Fig. 2 Sat Bucovina

Diferitele tipologii de sate, fie *satul liniar* (pentru zonele de câmpie), fie *satul celular* (pentru regiunile deluroase și muntoase), fie satele împrăștiate, adunate sau îngrămadite, toate au o trăsătură de bază: Unitatea, așa cum caracteriza satul (Stahl 1946): „își gospodărește teritoriul ca și cum el ar constitui un patrimoniu al unei singure întreprinderi economice”.

Perenitatea acestor așezări patriarhale rezidă tocmai din unitatea lor culturală, economică și socială, unitate care le-a purtat intacte de-a lungul secolelor.

Tradiția populară se păstrează, încă vie și în zilele noastre, deși prezentul este pe cale să o desființeze, culmea, nu prin distrugerea ei fizică ci prin uitarea obiceiurilor strămoșești ce aparțin habitatului rural (Stanculescu 1987) subliniază necesitatea de a se menține viața satului, prin forme mereu adaptate vremii, prin fire ce ne leagă de trecutul nostru: „Tradiția constituie ființa neamului, specificul care îl diferențiază de ale nații”. Aș adaugă în mod obligatoriu, ca trăsătură definitorie: credința poporului român. Vatra satului întotdeauna a fost un leagăn, și în mijlocul ei era biserică. Mică, mare, din lemn, din piatră, era elementul-

nucleu în jurul căreia se grupau gospodăriile țăranilor, era punctul înalt de reper de pe spinările dealurilor, era semnalul de alarmă împotriva năvălitorilor dar și întâlnirea în bucuria sărbătorilor.



Fig. 3 Sat Mărginimea Sibiului

Drumul de la spațiul de cult la spațiul de locuit nu e lung. În satul românesc locuința era și poate mai este, un organism viu, adăpost omului cu familie mare și animalelor sale, loc bun pentru munca, odihna, școala, recreere și nu în ultimul rând pentru creație.

Mă întreb, retoric, de-a lungul secolelor chiar milenii, câte stiluri și curente arhitectonice nu s-au perindat pe la orașe, și satul a rămas mereu aproape același.

Locuințele de la sate s-au construit, s-au reconstruit, păstrând fiecare specificul zonei atât în ceea ce privește materialele locale de construcție cât și stilul arhitectonic. Acesta din urmă fiind adaptat reliefului și condițiilor climatice, îmbunătățit de la o generație la alta cu originalitatea țăranului român.

## 2.2. Locuință sau Gospodărie?

În tradiția satului românesc, noțiunea de locuință individuală nu a existat, țăranul român, avea *Gospodărie*. Aceasta, pe lângă funcțiunea propriu-zisă de locuință (de adăpost permanent) cuprindea și alte funcțiuni, în directă legătură cu ocupația proprietarului, în directă legătură cu



asigurarea traiului de zi cu zi, fie prin agricultură, fie prin activitate lucrativă.



Fig. 4 Gospodărie Transilvania

Gospodăria formată din casă și construcții economice, apare ca o unitate perfect integrată sistemului social și spațial, în situl și modul de viață propriu habitatului rural. Ca rezidență permanentă a familiei, gospodăria relevă după modul în care este ordonată, particularitățile și caracterul specific în raport cu mediul socio-natural. Prin aspectul exterior, gospodăriile indică nivelul socio-economic al proprietarului, dat fiind faptul că sociabilitatea comunitară se desfășoară potrivit caracterului propriu în spațiul construit al habitatului respectiv.

Casa reprezintă cea mai importantă construcție a gospodăriei țărănești, legată fiind de una din cele mai stringente nevoi: nevoia de adăpostire. Iată de ce preocuparea de a rezolva condițiile de habitat străbate întreaga evoluție a omenirii, din zorii istoriei și până azi, constituind o problemă tot atât de importantă, precum sunt și cele legate de obținerea hranei sau de confecționarea îmbrăcămintei.

Formele și funcțiunile adaptate locuinței, au rezultat dintr-o vastă experiență a generațiilor, dintr-o strânsă comuniune cu natura și o atentă prezervare a resurselor naturale. Un țăran, dintr-o zonă deluroasă, de exemplu, când se apuca să-și construiască o casă, tăia din

copacii sădiți de bunicii sau străbunicii lui, și planta la rândul său, pentru generațiile viitoare specii cunoscute ca fiind rezistente în construcții. Lutul îl avea la îndemână, paie asemenea.

În funcție de regiunile geografice ale țării noastre au fost utilizate și materialele locale, preponderența lor la construcțiile dintr-o anumită zonă, furnizând detalii legate de situația economică specifică, cât și date despre influența evenimentelor nefaste derulate de-a lungul istoriei.

În cea mai mare parte a României, curtea este un spațiu deschis privirii vecinilor, dar interzis de facto străinilor fără acordul proprietarului. Numai gospodăriile din unele sate transilvănene, și cele cu ocol întărit, formate din locuință și construcții economice dispuse unele lângă celelalte, înconjurând curtea cu o poartă înaltă, compunând o închidere fortificată, fac excepție. Accesul în curte se face prin poarta, care are semnificația trecerii din spațiul comunitar în spațiul familial. În anumite zone - Maramureș, Gorj, Neamț etc. - poarta are rol de reprezentare, fiind împodobită cu sculpturi de-a lungul stâlpilor și grinzii superioare. Din punct de vedere estetic porțile reprezintă lucrări majore în arhitectura populară românească. Decorațiile acestora au origini arhaice, cu funcții apotropaice, al căror sens s-a pierdut cu timpul, cedând locul imaginației. Unele porți mai noi, sunt decorate cu o dantelărie de traforuri.

O gospodărie este un organism funcțional în care, alături de casă sunt o serie de construcții economice legate de ocupațiile principale: șuri pentru păstrat fânul sau paie, în care se treierau cerealele și se adăposteau carul și uneltele agricole; crame pentru butoaiele cu vin în zonele pomicele sau viticole; grajduri pentru



animale mari; saivane pentru oi; cotețe pentru porci; pătule sau găbănașe pentru cereale.

Dimensiunile, amplasarea acestora în cadrul gospodăriei depinde de specificul fiecărei zone, de tradiția culturală.

### 2.3. Tipologii constructive rurale

În prezent, dacă vom prelua din tezaurul arhitecturii populare tehnicile de construire care au fost verificate secole de-a rândul, având o durabilitate verificată în timp, și aplicând în paralel principii ecovillage, care de fapt, sunt în cea mai mare parte, unitare cu cele tradiționale, toate acestea vor conduce la un rezultat mult superior, având în spate experiența generațiilor trecute.



Fig. 5 Casă de pământ- ecovillage

De exemplu, venind în întâmpinarea utilizării unor materiale complet ecologice, provenind din categoria resurselor existente din abundență, în majoritatea zonelor țării, se pot aduce în actualitate, construcțiile cu pereți din pământ bătut, și nuiiele împletite, care sunt rezistenți și asigură o buna izolație termică. Aceasta fiind tehnica de construcție cu denumirea consacrată de Fachwerk, adică un schelet portant din lemn, umplut cu diverse materiale, tehnică străveche după cum o dovedesc numeroase săpături arheologice. Construcțiile din argilă sunt și preferatele

ecologiștilor. Aceștia consideră că pământul este opțiunea perfectă pentru o locuință ecologică. Este ieftină, ecologică, tradițională. Potrivită pentru o climă ca a României, răcoroasă vara și călduroasă iarna. Cât despre estetică, nu știu dacă este cineva care sa nu viseze la niște ferestre cu prichiciuri atât de adânci, încât să poți sta confortabil și să citești o carte.

Alternativa tradițională românească se regăsește pe teritoriul țării noastre încă din cele mai vechi timpuri:

*Bordeiele.* Includem în această categorie locuințele a căror podină se găsește între 1-1,20 m sub nivelul de călcare. Planul lor este divers: patrulater cu colțurile rotunjite, rotund, oval sau pur și simplu neregulat, când o latură este dreaptă, iar celelalte curbe. Suprafața de locuit a bordeielor variază între 6–15 m<sup>2</sup>.

Acoperișurile unor astfel de bordeie se sprijineau cu streașina direct pe sol și constau, foarte probabil, dintr-un schelet de lemn, peste care se fixau paie sau stuf.

Bordeiele au fost mult folosite încă din epoca dacică. În așezările daco-romane ele sunt întâlnite la: Obreja, Lechința, Boarta și în alte părți.

*Locuințe de suprafață ușor adâncite.* Cu acest termen sunt denumite locuințele adâncite în pământ cu 40–60 cm (semibordeiele). Ele, aveau planuri diverse: patrulater cu colțurile rotunde, trapezoidal, rotund, oval sau neregulat, iar podeaua lor era finisată cu o lipitură de lut, ce prezenta urmele unor refaceri periodice. La unele locuințe s-a putut constata existența unui prag la intrare, situat de regulă pe latura sudică. Pereții aveau un schelet alcătuit din pari înfipti în pământ, o împletitură de nuiiele între aceștia, totul fiind apoi



tencuit cu lut. Suprafața de locuit varia între 6-15 m<sup>2</sup>.



Fig. 6 Bordei - Castranova

Subliniem aici și posibilitatea continuării ca mod ecologic de locuire, a construcțiilor semi-îngropate, sau îngropate, așa-zisul bordei, care în prezent este redescoperit ca formă și ca funcțiune, având numeroase avantaje în favoarea prezervării mediului înconjurător, dar și prin asigurarea echilibrului termic, făcând fața diferențelor mari de temperatură între anotimpuri vară-iarnă.

O altă tehnică constructivă, Blokbau, ceea ce cunosc de bârne orizontale îmbinate la capete în coadă de rândunică, pe teritoriul țării noastre, primește îmbunătățiri, datorită lipirii pereților din lemn, cu lut amestecat cu paie, și pozarea acestuia atât la exterior cât și la interior îmbunătățindu-se astfel, confortul termic.



Fig. 7 Locuință - Neamț

Același rol de liant și bun izolator termic, o are lutul și în combinație cu zidăria de piatră. Piatra fiind temelia casei, lemnul structura de rezistență, și lutul, pământul bătătorit fiind atât material de bază cât și bun izolator termic.

Casa țărănească are la bază o concepție unitară pe un cuprins mai larg decât hotarele țării, ceea ce denotă o statornicie mai veche decât închegările statale. Noțiunea de *casa matcă*, introdusă în arhitectură de F. Stanculescu este regăsită pe tot cuprinsul țării; cu o formă de dreptunghi, cu trei încăperi în șir și o *prispă* în lungul ei. Intrarea se face din încăperea de mijloc - *tinda*, de unde se intră în celelalte două încăperi, casa fiind desfășurată pe un singur nivel, la parter. De la aceasta schemă de bază, țăranul român a extins funcțiunile gospodăriei sale, de cele mai multe ori pe orizontală, dar și pe verticală, înălțându-se cu etaj.

Imaginea vizuală a locuinței românești este caracterizată, fără îndoială, de prezența prispei. Multitudinea de forme și decorațiuni exterioare, ce îmbracă acest element repetitiv românesc se reflectă în căldura habitatului rural, conectând armonios omul cu exteriorul. Prin intermediul acestui spațiu intermediar, țăranul își aduce natura în casă și locuiește, totodată, în natură. În edificarea gospodăriilor s-a ținut întotdeauna seama de condițiile de mediu, de relief, de însorire, de direcția vânturilor dominante.

Dacă la șes, dezvoltarea anexelor s-a realizat mai puțin compact, la munte, mai ales în zona Transilvăneană, apar gospodăriile cu ocol întărit. Tipologia acestei gospodării a asigurat de veacuri protecția locatarilor atât în ceea ce privește condițiile climatice vitrege, cât și siguranța familiei.





Cu o tradiție de oierit, casa îmbină elementele casei matcă cu o arhitectură specifică stânelor de munte.

Prin dezvoltarea planimetrică, se adaugă lateral casei de locuit, *chilerul*, o încăpere rezultată din prelungirea cât mai în jos a acoperișului pe toată lungimea casei, în partea dinspre nord, dinspre crivăț. Rezultă un spațiu tampon, uneori împărțit în mai multe încăperi, cu acces din interiorul locuinței, sau doar din exterior.



Fig. 8 Gospodărie cu ocol întărit - Măgura, Brașov

În condițiile modificărilor climatice, aceasta tipologie de locuință este favorabilă nu numai unui sit la munte, pentru adăpostirea de viscol și vânturi, dar și pentru zonele caniculare ale țării.

Se poate face o legătură cu locuințele cu curte interioară, de tip mediteranean, cu atrium și portic, care asigurau, pe lângă o ventilație naturală, cu diferențe semnificative de temperatură față de exterior, și un confort psihic legat de intimitatea spațiului de locuit.

Astfel, se poate realiza implementarea acestui partiu și în alte zone decât cele de origine, înțelegându-se că și arhitectura fațadelor și utilizarea materialelor, se va adapta specificului local.



Fig. 9 Gospodărie cu ocol întărit - curtea interioară, Măgura, Brașov

Un spațiu interior liber, delimitat de însăși clădirile locuinței sau gospodăriei creează un mediu plăcut, echilibrat, ferit de intemperii și caniculă, creează un loc de reculegere și odihnă sufletească. Și din nou ajungem la filonul poporului român: credința. Oare de ce locurile de reculegere, de rugăciune, tot într-un spațiu interior, simetric și echilibrat își desfășoară tăcute activitatea? Din nevoia de adăpost, de siguranță, ferite de priviri iscoditoare, ansamblurile mănăstirești înfloresc și azi pe ținuturile românești. Și acolo trăiesc oameni, sunt tot oameni, cu cerințe de trai mai austere și mai echilibrate în ceea ce înseamnă dorința de confort. Omul are nevoie de liniște, de contopire cu natura și cu divinitatea. Modestia unui trai monahal, își are rădăcinile înfipte adânc în modestia traiului omului de rând, de la țară.



Fig. 10 Mănăstirea Sucevița



#### 2.4. Considerații finale

Modestia țaranului și binecuvântarea naturii prin grija ce i-o poartă, iată ce-i lipsește omului contemporan. Situația de criză economică poate ne va ajuta să descoperim criza spirituală în care se află societatea. Înainte omul nu dorea decât să fie sănătos, să muncească, sa-și asigure hrană și adăpost adaptat nevoilor sale familiale; acum dorințele sunt din ce în ce mai mari și mai aberante. Țăranul român, după o zi lumină de muncă își dorea poate să se odihnească pe prispă, și să-și privească liniștit gospodăria. Dorințele omului modern sunt cele care au generat criza economică, și soluțiile de rezolvare se pot găsi prin întoarcerea la tradiție, prin protejarea habitatului rural actual și prin îmbunătățirea lui. Arta construcțiilor populare îmbină atât estetica arhitecturală, integrarea în sit, cât și rezolvarea fericită a armonizării cu peisajul înconjurător.

Aceste succinte informații, prefațază elaborarea unor studii mai ample de specialitate, în domeniul arhitectural ecologic și în domeniul ingineriei de construcții, toate fiind integrate în

dezvoltarea durabilă a zonelor de pe teritoriul țării noastre, în funcție de specificul regiunii, atât ca utilizare a materialelor de construcție ecologice cât și ca adaptare prin funcțiune la condițiile social-culturale ale habitatului rural.

#### BIBLIOGRAFIE

- Allen J. (1991), *Biosphere 2, New York R&B Vale, green Architecture, Design for sustainable future*, London,
- Bucur C. I. (2007), *Muzeul Civilizației Populare Tradiționale Astra*, Editura ASTRA MUSEUM, Sibiu
- Jonathan D. (2006), *Ecovillages: Angelica Buenaventura for Sustainability*. Green Books. ISBN 1903998778
- Petrescu P., Stoica G. (1981), *Arta populara românească*, Editura Meridiane, Bucuresti
- Sacara N. (1987), *Valori ale arhitecturii romanesti*, Editura Facla, Timișoara.
- Stanculescu F. (1987), *Contribuții la afirmarea arhitecturii romanesti*, Editura tehnică, București.
- Walke L. (2005), *EcoVillage at Ithaca: Pioneering a Sustainable Culture*. New Society Publishers ISBN 0865715246.
- Yeang K. (1995), *Designing With Nature: The Ecological Basis for Architectural Design*. McGraw-Hill, New York:

Primit: 25 aprilie 2012 • Acceptat în forma finală: 2 mai 2012

